

A sociological analysis of parental representation on X (Twitter) based on big data: A case study of Persian-speaking users

Seyede Fateme Firouzabadi ¹, Abdolhossein Kalantari ^{2*}, Masoud Asadpour³

1. M.A. in Sociology, University of Tehran, Tehran, Iran; Sfatefi22@gmail.com
2. Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran(**Corresponding Author**); abkalantari@ut.ac.ir
3. Faculty of Electrical and Computer Engineering, University of Tehran, Tehran, Iran; asadpour@ut.ac.ir

Original Article

Abstract

Background and aim: Drawing on a computational social science approach and situated within the theoretical framework of parenting and power relations within the family, the present study examines how parents are represented by Persian-speaking users on the X (Twitter) platform. The study aims to explore the lived experiences reflected on X by children and the ways in which family relationships are represented in virtual space.

Data and method: To this end, using data-mining techniques and big-data analysis, one million relevant tweets posted between Mordad 1402 and Esfand 1402- between August 2023 and March 2024- were collected and classified through random sampling and theoretical coding at two levels: theme-based and theory-based.

Findings: The findings reveal three main patterns in the representation of parents: “supportive parents” (affectionate and democratic), “authoritarian parents” (traditional and controlling), and “unequal parents” (shaped by social and economic disparities).

Conclusion: The dominant representation portrays parents in an empathetic and affectionate manner, whereas critical tweets concerning parents’ class-based or economic circumstances in society—categorized as “unequal parents”—received the highest level of user engagement.

Keywords: Parenting, Big Data, Computational Social Sciences, Authoritarian Parents, Unequal Parents.

Received: 14/10/2025

Accepted: 19/12/2025

Citation: Firouzabadi, S. F., Kalantari, A., & Asadpour, M. (2026). A sociological analysis of parental representation on X (Twitter) based on big data: A case study of Persian-speaking users, *Journal of Iranian Social Studies*, 19(2), 32-58. <https://doi.org/10.22034/jss.2026.2074686.1925>

Extended Abstract

Introduction

The expansion of social media has created new spaces for expressing personal experiences and everyday interpretations of family relations. X, formerly Twitter, is particularly important because users share brief, spontaneous, and public narratives about emotions, memories, conflicts, and social issues. Among these narratives, tweets about parents reveal not only individual feelings but also broader meanings related to family power, generational relations, care, control, and inequality.

Previous studies on family and digital media have mostly focused on parental mediation, children's media use, or parents' supervision of digital platforms. In contrast, less attention has been paid to how users represent their relationships with parents in digital public spaces.

This study addresses this gap by analyzing how Persian-speaking users of X represent parents. Drawing on theories of parenting styles, family power, and social inequality, it examines the dominant patterns through which parents are narrated, evaluated, and criticized in Persian-language tweets.

Methods and Data

This study was conducted within the framework of computational social science and big data analysis. The data consisted of Persian tweets related to parents and parental roles. In the first stage, a list of approximately 470 parent-related keywords was compiled, including terms such as father, mother, dad, mom, parents, grandfather, grandmother, and colloquial Persian expressions. Since grandparents often function as secondary parents in Iranian families, related terms were also included.

Using data crawling techniques and the Hashtag social media monitoring system, tweets containing these keywords were collected from X between August 2023 and March 2024. The final corpus included 1,048,558 tweets from 198,132 Persian-speaking users who had posted at least once about parents or related concepts.

The analysis was conducted in two stages. First, a random sample of 4,000 tweets was manually reviewed and coded. This stage led to the identification of content-oriented categories. Second, tweets reflecting lived experiences, personal evaluations, and critical perceptions of parents were reclassified based on the theoretical framework of the study into three categories: supportive parents, authoritarian parents, and unequal parents.

For computational classification, HooshBERT, a BERT-based model adapted for Persian language processing, was used to classify tweets into the defined content-oriented and theory-oriented categories. The model's performance was evaluated through five-fold cross-validation using accuracy, precision, recall, F1-score, and confusion matrices. After validation, the model was

applied to the full corpus, and the distribution of categories, average likes, average retweets, total engagement, and frequent words in each category were analyzed.

Findings

The findings are presented at two levels: content-oriented classification and theory-oriented classification.

At the content-oriented level, eight main categories of parent-related tweets were identified. Table 1 shows the percentage distribution of tweets across these categories, along with average likes, average retweets, total engagement, and frequent words.

Table 1- Distribution, engagement, and frequent words in the content-oriented classification

No.	Content-oriented category	Distribution	Average likes	Average retweets	Engagement ¹	Frequent words
1	Parent-related idiomatic expressions	29.5%	31.17	5.83	37.00	“father,” “mother,” “Iran”
2	Cultural-social place of parents in children’s lives	17.8%	33.16	1.45	34.16	“mother,” “father,” “said,” “home”
3	Direct affection toward parents	15.4%	29.62	2.40	32.00	“mother,” “father,” “day,” “my heart”
4	Parents in war, migration, or social crises	11.7%	96.29	54.51	150.80	“mother,” “father,” “martyr,” “Mahsa,” “Amini,” “execution,” “prison”
5	Parents’ emotions and experiences	8.0%	43.36	2.16	45.50	“child,” “said,” “says,” “I have”
6	Appreciation of parents’ values	4.8%	37.98	9.47	47.50	“mother,” “father,” “Imam”
7	Social criticism of parents’ conditions	4.4%	51.32	6.78	58.10	“father,” “mother,” “money,” “life,” “work,” “should,” “home,” “Iran”
8	Social criticism of	4.2%	26.77	1.88	28.70	“mother,”

¹ Engagement refers to the sum of average likes and average retweets.

	parental roles				“father,” “says,” “I do,” “should”

As Table 1 shows, the largest category was parent-related idiomatic expressions, indicating that parent-related words are frequently used on Persian X beyond direct references to family relations. The next major categories were the cultural-social place of parents in children’s lives and direct affection toward parents, reflecting the emotional and symbolic importance of parents in everyday narratives. The highest engagement belonged to tweets about parents in war, migration, or social crises, although this may partly reflect the political nature of this content. Apart from this category, social criticism of parents’ conditions and appreciation of parents’ values received relatively high engagement.

At the theory-oriented level, tweets reflecting lived experiences, personal evaluations, and critical perceptions of parents were classified into three categories: supportive parents, authoritarian parents, and unequal parents. Supportive parents were represented as emotionally responsive, caring, understanding, and dialogical figures, corresponding to Baumrind’s concept of emotional responsiveness and Lakoff’s nurturant parent model. Authoritarian parents were represented through control, strictness, obligation, fear, imposed decisions, and limited autonomy, reflecting Baumrind’s control dimension, Lakoff’s strict father model, and hierarchical family authority. Unequal parents referred to representations of parenting in relation to class position, poverty, wealth, social privilege, unequal access to resources, and unequal life chances, which can be interpreted through Bourdieu’s forms of capital and Lareau’s theory of unequal childhoods.

The analysis showed that supportive parents formed the dominant pattern in the representation of parents on Persian X, presenting them as emotionally close, caring, and responsive figures. Authoritarian parents, although less frequent, reflected continuing experiences of control, restriction, obligation, and one-sided decision-making in family relations. Unequal parents had the lowest frequency, but received the highest average engagement, indicating that tweets linking parenting to economic hardship, class privilege, and unequal opportunities generated stronger public reaction. Engagement analysis also showed that supportive-parent tweets were reposted more frequently than authoritarian-parent tweets, even when their average likes were close. Frequent-word analysis further suggested that mothers were more visible in emotional and supportive narratives, whereas fathers appeared more often in tweets related to authority, economic responsibility, and social inequality.

Conclusion and Discussion

The findings show that Persian X is an important space for observing how parents are represented in digital narratives. At the theory-oriented level, parents are mainly portrayed through three patterns: supportive, authoritarian, and unequal. Overall, these representations reveal the coexistence of

emotional attachment, family authority, and sensitivity to social and economic inequality in users' narratives of family life.

Ethical Considerations

The study followed ethical principles in digital data collection and used only publicly available tweets; no private or restricted-access content was analyzed, and informed consent was not applicable.

Acknowledgments

This paper is derived from the first author's MA thesis in Sociology at the University of Tehran.

Authors' Contributions

The first author conducted the research and prepared the initial draft of the manuscript. The second and third authors, respectively, served as the thesis supervisor and thesis advisor and contributed to guiding the research and preparing the manuscript. All authors reviewed and approved the final manuscript.

Conflicts of Interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

Author's ORCID

Seyede Fateme Firouzabadi: <https://orcid.org/0009-0000-3148-0922>

Abdolhossein Kalantari: <https://orcid.org/0000-0002-7518-6204>

Masoud Asadpour: <https://orcid.org/0000-0003-0299-4523>

References

- AbbaspourAzar, Ph.D. Z, Ata'eefar, Ph.D. R, Moradian T. Predicting Identity Styles based on the Relationship between Perceived Parenting and Girls' Negative Attitude towards their Fathers. QJFR 2020; 17 (3) :7-26. URL: <http://qjfr.ir/article-1-1594-fa.html> [In Persian]
- Adham, M., & Khaniki, H. (2023). Mapping Stakeholder Perspectives on Children's Online Lives on Twitter Using Social Network Analysis. *Journal of Iranian Social Studies*, 17(3, Special Issue on Social Network Analysis), 5–32. <https://doi.org/10.22034/jss.2024.2011186.1798> [In Persian]
- Adorno, T. W. (1950). *The Authoritarian Personality*. Harper & Brothers

- Alsanie, S. I. (2015). "Social media (Facebook, Twitter, WhatsApp) Used, and it's relationship with the university students contact with their families in Saudi Arabia". *Universal Journal of Psychology*, 3(3), 69-72. DOI: 10.13189/ujp.2015.030302
- Baumrind, D. (1966). "Effects of authoritative parental control on child behavior". *Child Development*, 37(4), 887–907. <https://doi.org/10.2307/1126611>
- Bostan, H. (2019). family in islam. Qom: Research Institute of Hawzah and University. [In Persian]
- Durkheim, É. (1984). *The division of labour in society* (W. D. Halls, Trans.). New York, NY: Free Press. (Original work published 1893).
- Fazlpour, Z., & Monzemi-Tabar, F. (2023). Investigating the relationship between parenting styles and social responsibility of fifth-grade elementary school girls and the mediating role of mothers' personality traits in Hamedan city. *Iranian Journal of Psychology and Behavioral Sciences*, 34, 77–92. [In Persian]
- Firouzabadi, S. A. (2020). Transformation in the Age of- Cyberspace. Tehran: Imam Sadiq University Press. [In Persian]
- Giddens, A. (2021). *Sociology* (7th ed.) (H. Nayebi, Trans.). Tehran: Ney Publishing. [In Persian]
- Gil-Clavel, S., & Mulder, C. H. (2024). "Does Twitter Data Mirror the European North–South Family Ties Divide? A Comparative Analysis of Tweets About Family". *Population Research and Policy Review*, 43(4), 48. DOI: 10.1007/s11113-024-09891-6
- Holiday, S., Norman, M. S., & Densley, R. L. (2022). "Sharenting and the extended self: Self-representation in parents' Instagram presentations of their children". *Popular communication*, 20(1), 1-15." DOI: 10.1080/15405702.2020.1744610
- Lakoff, G. (2002). *Moral politics: How liberals and conservatives think* (2nd ed.). University of Chicago Press.
- Lareau, A. (2003) "Childhoods: Class, race, and family life."
- Malmir, M., & Ebrahimi, M. (2020). Typology of Power Structure in The Iranian Family. *Women's Strategic Studies*, 22(87), 7–32. <https://doi.org/10.22095/jwss.2020.220454.2273> [In Persian]
- Mohammadi, S. B. (2016). [Translated title: Power structure in the family: Identifying types of power structure in Iranian families]. Tehran: Institute for Humanities and Cultural Studies. [In Persian]
- Mandami, S., & Rahimi, N. (2016). [Translated title: Children's attitude toward their parents]. In World Conference on Psychology and Educational Sciences, Law and Social Sciences at the Beginning of the Third Millennium. Shiraz. <https://civilica.com/doc/516721> [In Persian]
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory*. Sage publications.
- Merrill, N., Booker, J. A., & Fivush, R. (2019). "Functions of parental intergenerational narratives told by young people". *Topics in Cognitive Science*, 11(4), 752–773. <https://doi.org/10.1111/tops.12356>
- Nasiri, B., & Bakhtiari, A. (2025). Pathology of mothers' lived experience of digital nannying. *Strategic Communication Studies*, 4(4), 95–109. <https://doi.org/10.22034/rcc.2024.2039838.1161> [In Persian]
- Parsons, T. & Bales, R.F. (1955). *Family, Socialization and Interaction Process*. Free Press.
- Pérez Martínez, V. M. (2016). "Las representaciones de la familia en Twitter: una panorámica desde la perspectiva de las virtudes sociales" [The representations of family in Twitter: an

- overview from the perspective of social virtues]. *Church, Communication and Culture*, 1(1), 47-72. doi: 10.1080/23753234.2016.1181303
- Salganik, M. J. (2021). *Bit by Bit: Social Research in the Digital Age* (A. Kalantari, M. H. Qotbi, & E. Dehnavi, Trans.). Tehran: Institute for Social and Cultural Studies. [In Persian]
- Sivak, E., & Smirnov, I. (2019). "Parents mention sons more often than daughters on social media". *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(6), 2039-2041. doi: 10.1073/pnas.1804996116
- Toffler, A. (1980). *The Third Wave* (S. Kharazmi, Trans.). Tehran: Simorgh Publishing. [In Persian]
- Wall, G. (2022). "Being a good digital parent: representations of parents, youth and the parent-youth relationship in expert advice". *Families, Relationships and Societies*, 11(3), 340-355. doi: 10.1332/204674321X16146846761768
- Wallace, L. N. (2022). "Associations between parental monitoring and parents' social media use and social media perceptions". *Social Sciences & Humanities Open*, 6(1), doi: 10.1016/j.ssaho.2022.100294.
- Zarean, M., & Zarean, M. (2020). *Family in Islam*. Tehran: The Organization for Researching and Composing University Textbooks in the Humanities (SAMT). <https://civilica.com/doc/1303358>. [In Persian]
- Zarei, R. (2020). Islam and the structure of power distribution in the family with emphasis on soft and hard power]. In *Proceedings of the First National Conference on Challenges and Strategies for the Advancement of the Family Institution in Islamic Religions with an Emphasis on Social Harms*. Zahedan. <https://civilica.com/doc/1303358> [In Persian]

تحلیل جامعه‌شناختی نحوه بازنمایی والدین در ایکس با تکیه بر کلان داده‌ها (مورد مطالعه کاربران فارسی زبان)

سیده فاطمه فیروزآبادی^۱، عبدالحسین کلانتری^{۲*}، مسعود اسدپور^۳

۱- کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. Sfatefi22@gmail.com

۲- استاد جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) abkalantari@ut.ac.ir

۳- استادیار مهندسی برق و کامپیوتر، دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر، دانشگاه تهران، تهران، ایران. asadpour@ut.ac.ir

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: پژوهش حاضر با تکیه بر رویکرد علوم اجتماعی محاسباتی و در چارچوب نظریه‌های والدگری و روابط قدرت در خانواده، به تحلیل نحوه بازنمایی والدین توسط کاربران فارسی‌زبان پلتفرم ایکس (توییتر) می‌پردازد. هدف مطالعه، واکاوی تجربه‌های زیسته منعکس شده در ایکس توسط فرزندان و نحوه بازنمایی روابط خانوادگی در فضای مجازی است.

روش و داده‌ها: بدین منظور، با بهره‌گیری از تکنیک‌های داده‌کاوی و تحلیل کلان‌داده‌ها، یک میلیون توییت مرتبط در بازه زمانی مرداد ۱۴۰۲ تا اسفند ۱۴۰۲ گردآوری و از طریق نمونه‌گیری تصادفی و کدگذاری نظری در دو سطح موضوع محور و نظریه‌محور طبقه‌بندی شد.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد سه الگوی اصلی در بازنمایی والدین وجود دارد: «والدین همراه» (عاطفی و دموکراتیک)، «والدین اقتدارطلب» (سنتی و کنترل‌گر) و «والدین نابرابر» (برآمده از تفاوت‌های اجتماعی و اقتصادی).

بحث و نتیجه‌گیری: تصویر غالب، تصویری همدلانه و عاطفی از والدین ارائه می‌دهد، درحالی‌که توییت‌های انتقادی نسبت به وضعیت والدین از نظر طبقاتی یا اقتصادی (والدین نابرابر) در جامعه، بیشترین میزان تعامل کاربران را به خود اختصاص داده‌اند.

واژگان کلیدی: والدگری، کلان داده، علوم اجتماعی محاسباتی، والدین اقتدارطلب، والدین نابرابر.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۹/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۷/۲۲

ارجاع: فیروزآبادی، س. ف.، کلانتری، ع.، و اسدپور، م. (۱۴۰۴). تحلیل جامعه‌شناختی نحوه بازنمایی والدین در ایکس با تکیه بر کلان داده‌ها: مورد مطالعه کاربران فارسی‌زبان. *مطالعات اجتماعی ایران*، ۱۹(۲)، ۵۸-۳۲. <https://doi.org/10.22034/jss.2026.2074686.1925>

مقدمه و بیان مسأله

با گسترش شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه پلتفرم ایکس (توییتر سابق)، کاربران روزانه حجم گسترده‌ای از تجربه‌ها، احساسات و نگرش‌های شخصی خود را در قالب توییت به اشتراک می‌گذارند. بخشی از این محتواها معطوف به روابط خانوادگی است؛ روابطی که از خلال روایت‌های زیسته‌ی فرزندان درباره والدینشان، ابعاد تازه‌ای از ساختار قدرت و تعاملات خانوادگی را آشکار می‌سازد. این روایت‌ها، در کنار لایه‌های آشکار و طنزآمیز، حاوی نشانه‌هایی از تحولات عمیق در شیوه‌های ادراک و بازنمایی روابط والدین و فرزندان در جامعه ایرانی هستند.

پیشینه تجربی

تحقیقاتی که در حیطه‌ی خانواده و شبکه‌های اجتماعی صورت گرفته، بیشتر بر تعاملات والدین و فرزندان بر مدیریت استفاده از این شبکه‌ها تکیه دارد. به طور مثال؛ نصیری و بختیاری (۱۴۰۳) نشان داده‌اند که استفاده از رسانه‌های دیجیتال (دایه‌گری دیجیتال) در مراقبت و تربیت کودکان می‌تواند هم پیامدهای مثبت (مانند تسهیل مراقبت) و هم چالش‌های جدی (مانند کاهش تعامل عاطفی و وابستگی زودهنگام به فناوری) داشته باشد. و یا وال^۱ (۲۰۲۲) نشان داده است که در منابع مشاوره‌ای و راهنما، والدین اغلب به‌عنوان ناظران و محافظان فرزندان بازنمایی می‌شوند، در حالی که نوجوانان به‌عنوان کاربران آسیب‌پذیر و ناآگاه تصویر می‌شوند. این نوع بازنمایی، ساختار قدرت نابرابر میان والدین و فرزندان را تقویت می‌کند و عاملیت نوجوانان را کاهش می‌دهد. والاس^۲ و همکاران (۲۰۲۲) نیز نشان دادند والدینی که واکنش شدیدتری نسبت به محتواهای خاص در شبکه‌های اجتماعی نشان می‌دهند، کنترل و رفتارهای نظارتی بیشتری را بر فرزندان اعمال می‌کنند.

همچنین عموم مطالعاتی که به ساختار قدرت در خانواده ایرانی پرداخته‌اند، عمدتاً بر روابط زوجین یا بر نگرش والدین نسبت به فرزندان متمرکز بوده‌اند؛ در حالی که برداشت و بازنمایی فرزندان از رابطه خود با والدین کمتر مورد توجه قرار گرفته است. همانطور که ابراهیمی و المامیر (۱۳۹۹) خانواده‌های ایرانی را بیشتر براساس روابط زوجین در طیفی از الگوهای مدنی تا پدرسالار و استبدادی دسته‌بندی کرده‌اند و محمدی (۱۳۹۵) در دودسته‌ی کلی سلطه‌گرایانه و آزادمنشانه و بر مبنای رضایت تمامی اعضای خانواده به اعمال قدرت، به انواع خانواده‌ها پرداخته است.

از سوی دیگر، سبک‌های والدگری و ساختار قدرت در خانواده به شکل معناداری با بعضی از پیامدهای رفتاری و اجتماعی کودکان مرتبط دانسته شده‌است؛ به‌عنوان نمونه، بنا بر تحقیقات فضل‌پورو منظمی تبار (۱۴۰۲) سبک‌های مستبدانه و آزادگذار والدگری با مسئولیت‌پذیری اجتماعی کودکان مرتبط بوده‌اند و روان‌رنجورخوبی مادران نیز با افزایش مسئولیت‌پذیری کودکان رابطه دارد. مطالعات متعددی نشان داده‌است که برداشت فرزندان از والدگری لزوماً با تلقی والدین یکسان نیست و ادراک فرزندان از سبک فرزندپروری والدین تأثیر بسیاری بر شخصیت، کنش و هویت فرزندان دارد. مندومی و رحیمی (۱۳۹۵) نشان دادند که مولفه‌هایی همچون جنسیت نیز بر این نگرش موثر است، به طور مثال دختران اغلب نگرش منفی‌تری از پسران نسبت به والدین دارند. بنابر یافته‌های پورآذر و همکاران (۱۳۹۹) نگرش منفی نسبت به پدر با هویت سردرگم-اجتنابی مرتبط است و می‌تواند مانع شکل‌گیری هویت منسجم شود.

داده‌های تولیدشده در شبکه‌های اجتماعی این امکان را فراهم می‌کنند که بدون مداخلات و خودسانسوری‌های رایج در پژوهش‌های سنتی، به‌طور مستقیم با روایت فرزندان نسبت به والدین مواجه شده و تصویری که از والدین ایرانی در فضای مجازی ترسیم شده است مورد بررسی قرارگیرد. در بعضی از تحقیقات خارجی با توجه به داده‌های فضای مجازی نگرش به خانواده مورد بررسی قرار گرفته‌است. از

¹ Wall

² Wallace

جمله؛ پرز مارتینز^۱ (۲۰۱۶) در تحلیلی از توییت‌های اسپانیایی با هشتگ خانواده^۲ نشان داد که کاربران، خانواده را در قالب‌های متنوعی از جمله سنتی، تک‌والدی، بازسازی‌شده، هم‌والد و حتی خانواده انتخابی بازنمایی می‌کنند. همچنین، ارزش‌هایی مانند، پیتاس^۳ (به معنای عشق و احترام نسبت به خانواده)، محبت، احترام و وفاداری در این بازنمایی‌ها برجسته شده‌اند، که نشان‌دهنده اهمیت مفاهیم اخلاقی و اجتماعی در تجربه‌ی دیجیتال خانواده است. گیل-کلاول^۴ و مولدر (۲۰۲۴) با بررسی ۲.۳ میلیون توییت از طریق تکنیک‌های پردازش زبان طبیعی^۵ دریافتند که شکاف فرهنگی میان شمال و جنوب اروپا در گفتمان دیجیتال نیز بازتاب می‌یابد؛ به گونه‌ای که کاربران جنوب اروپا، خانواده را بیشتر و با لحنی عاطفه‌محور و حال‌گرا توصیف می‌کنند، در حالی که کاربران شمال اروپا کمتر به خانواده پرداخته و در صورت پرداختن، آن را عمدتاً با نگاهی خاطره‌محور و گذشته‌گرا بازنمایی می‌نمایند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که رسانه‌های اجتماعی نه تنها بستر بازنمایی ساختارها و ارزش‌های متنوع خانوادگی هستند، بلکه تفاوت‌های فرهنگی و سبک‌های ارتباطی متمایز را نیز آشکار می‌سازند.

براین اساس پژوهش حاضر در نظر دارد که نحوه ی بازنمایی والدین توسط کاربران فارسی زبان ایکس(توییتر) را مورد واکاوی قرار دهد.

ملاحظات نظری

نظریاتی که با موضوع پژوهش حاضر در ارتباط است، طیف گسترده‌ای از نظریات حوزه ی جامعه‌شناسی خانواده و جامعه‌شناسی شبکه را در برمی‌گیرد. اینکه در عصر شبکه، اشکال خانواده و همچنین روابط سنتی درون خانوادگی دچار تحولات شده و از طرفی شبکه‌های مجازی چه تاثیری بر آن‌ها داشته‌است از موضوعات قابل توجه است. آلون تافلر در کتاب موج سوم (۱۹۸۰) با طرح مفاهیمی چون زدایش از تولید انبوه، تخصص‌گرایی، تمرکززدایی شهری و ظهور رسانه‌های تعاملی، به دگرگونی ساختارهای اجتماعی و خانوادگی در عصر جدید می‌پردازد. او در این اثر، با معرفی مفهوم کلبه‌ی الکترونیک^۶ پیش‌بینی می‌کند که گسترش فناوری‌های ارتباطی موجب بازتعریف مفهوم خانواده خواهد شد و نوعی خانواده‌ی گسترده‌ی الکترونیک^۷ را به وجود خواهد آورد. آنچه او توصیف کرده بود، امروزه در قالب فضای مجازی تحقق یافته است؛ فضایی که نه تنها بستر ارتباط و اطلاع‌رسانی را دگرگون کرده، بلکه به‌طور بنیادین سبک زندگی، فرهنگ و ساختارهای اجتماعی را نیز متحول ساخته است.

تغییر در شیوه‌های تولید و توزیع محتوا و گسترش الگوهای ارتباطی شبکه‌ای موجب شده است که تعاملات انسانی و خانوادگی در بستر رسانه‌های دیجیتال بازتعریف شوند. در نتیجه، نسل‌های جدید که زیست‌جهان‌شان با فضای مجازی درهم‌تنیده است، درکی متفاوت از اقتدار، ارتباط و هویت خانوادگی دارند؛ تفاوتی که شکاف نسلی را عمیق‌تر و الگوهای والدگری را پیچیده‌تر ساخته است (فیروزآبادی، ۱۳۹۹). در این میان شناخت تصویری از خانواده که در فضای مجازی در حال بازتولید و بازنمایی است، از بررسی داده‌هایی که در فضای مجازی تولید شده ممکن است. اگرچه باید توجه داشت که؛ رسانه‌ها لزوماً بازتاب دهنده مستقیم واقعیت نیستند. آن‌ها با انتخاب، ساختار بندی و بازنمایی رویدادها، واقعیت اجتماعی را در قالب یک محیط نمادین مشترک یا واقعیت رسانه‌ای ارائه می‌کنند و این

¹ Pérez Martínez

² familia

³ pietas

⁴ Gil-Clavel

⁵ NLP

⁶ electronic cottage

⁷ electronic extended family

محیط نمادین، طیفی از مخاطبان — از منفعل تا فعال — را درگیر می‌سازد و درک آنان از جهان اجتماعی را شکل می‌دهد (مک‌کویل، ۲۰۱۰).

همانطور که اشاره شد جهت فهم و بسط موضوع پژوهش به واکاوی نظریات مرتبط در حوزه ی جامعه‌شناسی خانواده نیز نیازمندیم. لذا بررسی نظریاتی که به انواع روابط فرزندان و والدین در خانواده و سبک‌های والدگری می‌پردازد ضروری است. پارسونز^۱ خانواده را نهادی سلسله‌مراتبی می‌داند که در آن اقتدار میان والدین و فرزندان به شکلی نابرابر توزیع می‌شود. در نگاه او، خانواده هسته‌ای مدرن با تمرکز بر نقش‌های متمایز والدین عمل می‌کند: پدر در جایگاه رهبر ابزاری^۲ و مادر در مقام رهبر عاطفی^۳ قرار می‌گیرد. بر این اساس الگویی از والدگری ترسیم می‌شود که در آن انضباط و اقتدار با عاطفه و حمایت تلفیق شده‌اند و کودک در چارچوبی روشن از نقش‌های خانوادگی، به درونی‌سازی نقش‌های جنسیتی و اجتماعی خود می‌رسد (پارسونز و بیلز، ۱۹۵۵).

آدورنو^۴ در کتاب *شخصیت اقتدارطلب* (۱۹۵۰) نشان می‌دهد که تربیت سختگیرانه و مبتنی بر کنترل، اطاعت کورکورانه و سرکوب هیجانات، زمینه‌ساز شکل‌گیری شخصیت اقتدارگرا در کودکان است. چنین تربیتی استقلال فردی را سرکوب کرده و تمایل به تعصب، خشونت و تبعیت از قدرت را تقویت می‌کند. به باور او، این چرخه در نهایت به بازتولید رفتارهای مستبدانه و تداوم ساختارهای اجتماعی اقتدارگرا منجر می‌شود.

برهمن اساس *لیکاف*^۵ در کتاب *سیاست اخلاقی* (۲۰۰۲) دو سبک والدگری را به‌عنوان استعاره‌های بنیادین شکل‌دهنده‌ی نگرش‌های اخلاقی و سیاسی معرفی می‌کند: مدل پدر سخت‌گیر^۶ که بر اقتدار، انضباط و اطاعت تأکید دارد و با دیدگاه‌های محافظه‌کارانه هم‌راستا است، در این دیدگاه جهان جهان مکانی پرازتهدید است و وظیفه ی پدر (دولت) این است که با اقتدار و تنبیه فرزندان (شهروندان) را در مسیر درست قرار دهد. و مدل والد پرورش‌گر^۷ که بر همدلی، حمایت و توانمندسازی تأکید کرده و با رویکردهای لیبرال پیوند دارد. او نشان می‌دهد که تفاوت در این دو مدل والدگری، ریشه‌ی بسیاری از اختلافات سیاسی و اجتماعی است.

دیانا بامریند^۸ (۱۹۶۶) نیز سه سبک والدگری سهل‌گیرانه، مستبدانه و مقتدرانه را معرفی می‌کند که بر دو بعد کنترل (میزان مقررات و نظارت والدین) و پاسخ‌دهی هیجانی (محبت، پذیرش و حساسیت به نیازهای کودک) استوارند. در سبک سهل‌گیرانه^۹، کودک آزادی عمل بالایی دارد و والد از تحمیل قوانین پرهیز می‌کند؛ در سبک مستبدانه^{۱۰}، اطاعت بی‌چون‌وچرا و انضباط سخت‌گیرانه محوریت دارد؛ و در سبک مقتدرانه^{۱۱}، تعادلی میان آزادی و نظم برقرار شده و گفت‌وگو و استدلال جایگاه ویژه‌ای دارند. پرسشنامه‌های متعددی بر مبنای تقسیم‌بندی بامریند از سبک‌های والدگری طراحی و تدوین شده‌اند.

پیر بوردیو در *نظریه اشکال سرمایه* (۱۹۸۶) نشان می‌دهد که نابرابری اجتماعی نه‌تنها از طریق سرمایه اقتصادی، بلکه از طریق انتقال پنهان و نابرابر سرمایه‌های فرهنگی، اجتماعی و نمادین در خانواده بازتولید می‌شود؛ به‌ویژه سرمایه فرهنگی که در قالب عادت‌واره‌ها، آثار

¹ Parsons

² instrumental

³ expressive

⁴ Adorno

⁵ Lakoff

⁶ Strict Father

⁷ Nurturant Parent

⁸ Baumrind

⁹ Permissive

¹⁰ Authoritarian

¹¹ Authoritative

فرهنگی و مدارک تحصیلی منتقل می‌گردد. در امتداد این دیدگاه، آنت لاریو^۱ در کتاب *دوران کودکی نابرابر* (۲۰۰۳) با مطالعه خانواده‌های طبقات مختلف، دو سبک عمده تربیتی را شناسایی می‌کند: «پرورش هماهنگ‌شده» در طبقه متوسط، با برنامه‌ریزی و مداخله فعال والدین در آموزش، و «تحقق رشد طبیعی» در طبقات کارگر و فقیر، مبتنی بر آزادی بازی و اتکا به خانواده گسترده. این تفاوت‌ها موجب می‌شوند کودکان طبقه متوسط حس استحقاق و آشنایی با قواعد نهادهای رسمی به دست آورند، در حالی که کودکان طبقات پایین بیشتر دچار محدودیت در تعامل با این نهادها می‌شوند؛ فرآیندی که به بازتولید نابرابری در نسل‌های بعدی منجر می‌گردد.

در یک نگاه تطبیقی، نظریه‌های غربی خانواده را نهادی تاریخی، سیال و وابسته به تحولات اجتماعی و اقتصادی می‌دانند که می‌تواند دگرگون یا جایگزین شود، در حالی که اندیشه اسلامی آن را نهادی فطری، الهی و غایت‌مند معرفی می‌کند که بر اساس نیازهای طبیعی و تفاوت‌های مکمل زن و مرد سامان می‌یابد. در این چارچوب، *بستان* (۱۳۹۸) نظریه «فطرت خانواده‌گرایی» را مطرح می‌کند که بر این اساس، خانواده کانون محبت، امنیت و هدایت اخلاقی بوده و قوامیت مرد مسئولیتی حمایتی و مدیریتی، نه سلطه‌گرایانه، تبیین شده‌است. *زارعی* (۱۳۹۹) ساختار قدرت در خانواده از منظر اسلام را در قالب دو نوع قدرت سخت و قدرت نرم تبیین می‌کند؛ قدرت سخت که بیشتر به پدران نسبت داده می‌شود، جنبه‌ای قانونی، اقتصادی و مدیریتی دارد، در حالی که قدرت نرم که بیشتر در نقش مادری جلوه‌گر است، از مسیر محبت، ارتباط عاطفی و نفوذ غیرمستقیم اعمال می‌شود. به باور او، این دو نوع قدرت در تعامل تکمیلی با یکدیگر، زمینه‌ساز انسجام، عدالت و آرامش در خانواده هستند.

زارعان (۱۳۹۹) در این منظومه، سبک والدگری مطلوب را «والدگری مسئولانه» می‌داند؛ سبکی که در آن تعادل میان کنترل و پاسخ‌دهی هیجانی برقرار است و رشد روانی، اجتماعی و معنوی کودک به‌طور هم‌زمان دنبال خواهد شد. همچنین دو شیوه‌ی تربیتی متمایز در منابع اسلامی معرفی می‌شود: «تربیت زبانی» بر پایه‌ی گفتار مستقیم والدین و «تربیت الگویی» بر پایه‌ی رفتار و منش آنان؛ که تربیت الگویی اثربخش‌تر دانسته شده‌است زیرا کودک بیش از شنیدن، از مشاهده و الگوگیری می‌آموزد.

مطابق آنچه مطرح شد؛ مفهوم بعدکنترل در نظریه بامریند، پدر سخت‌گیر در نظریه لیکاف و یا تربیت سختگیرانه که در نظریه آدورنو و یا رهبر ابزاری در نظریه پارسونز مطرح می‌شود به ابعاد و درجات متفاوتی از اعمال اقتدار، انضباط و قوانین توسط والدین در خانواده‌ها اشاره دارد که می‌تواند تصویری اقتدارطلبانه و گاهی تقابل‌گرایانه از والدین برای مخاطب ترسیم کند. در کنار آن فضایی است که به رابطه‌ی عاطفی و همراه والدین نسبت به فرزندان می‌پردازد و قرابت مفهومی با بعد پاسخ‌دهی هیجانی در نظریه بامریند، رهبر عاطفی در نظریه پارسونز و والدپرورش‌گر در نظریه لیکاف دارد. همچنین دسته‌ای از نظریات از توجه صرف به ساختارهای درون خانواده فراتر رفته به جایگاه اجتماعی و اقتصادی والدین و تاثیر آن بر والدگری می‌پردازند که از جمله‌ی آنان می‌توان به دیدگاه آنت لاریو باتکیه بر نظریه اشکال سرمایه‌پیروردیو اشاره کرد. بر این اساس، چارچوب نظری پژوهش بر سه مدل نظریات والدگری متکی است.

روش و داده‌های پژوهش

این پژوهش در چارچوب رویکرد علوم اجتماعی محاسباتی انجام شده و از روش تحلیل کلان‌داده‌ها^۲ برای بررسی داده‌های شبکه‌های اجتماعی بهره گرفته است. در بعضی از تعاریف، علوم اجتماعی محاسباتی حوزه اشتراک علوم داده و علوم اجتماعی در نظر گرفته شده‌است یکی از مزیت‌هایی که پژوهش اجتماعی در عصر دیجیتال پیدا کرده‌است دسترسی به منابع کلان داده است.

کلان داده‌ها به مجموعه داده‌هایی اطلاق می‌شود که به‌صورت طبیعی و در جریان فعالیت‌های روزمره کاربران در بسترهای دیجیتال تولید می‌گردند؛ داده‌هایی مانند پیام‌ها، کلیک‌ها، جست‌وجوها و انواع مشارکت‌های آنلاین. این داده‌ها معمولاً از نظر حجم، سرعت و تنوع

^۱ Lareau

^۲ Big Data Analysis

بسیار گسترده‌اند و برخلاف داده‌های سنتی، نه از طریق ابزارهای پژوهشی کلاسیک بلکه به‌طور غیرواکنشی و بدون مداخله مستقیم پژوهشگر گردآوری می‌شوند (سالگانیک، ۱۴۰۰).

مراحل پیش‌بینی دسته‌بندی یک میلیون توییت به‌صورت زیر اجرا شد: از آنجا که داده‌ها در دو نوع دسته‌بندی مجزا مورد بررسی قرار گرفتند — ابتدا دسته‌بندی محتوایی و سپس دسته‌بندی نظری — کل زنجیره پردازشی برای هر نوع دسته‌بندی به‌طور مستقل و کامل تکرار شد؛

استخراج داده^۱: در گام نخست، شناسایی توییت‌هایی که به موضوع والدین اشاره داشتند، ضرورت یافت. بدین منظور، با رصد محتوای منتشرشده در پلتفرم ایکس (توییتز)، مجموعه‌ای از واژگان مرتبط با مفهوم والدین تدوین شد تا امکان گردآوری جامع داده‌ها فراهم گردد. این فهرست شامل حدود ۴۷۰ واژه از کلماتی مانند «پدر»، «مادر»، «بابا»، «مامان»، «ننه»، «والد»، «والدین»، «ددی»، «مامی»، «پدربزرگ»، «مادربزرگ»، «بابابزرگ» و «مامان بزرگ» بود. واژگان مربوط به پدربزرگ و مادربزرگ نیز به دلیل نقش سنتی آنان به‌عنوان والدین ثانویه در خانواده ایرانی در این فهرست گنجانده شدند. سپس با بهره‌گیری از فرآیند خزش داده‌ها^۲، تمامی توییت‌های فارسی حاوی این کلیدواژه‌ها که در بازه‌ی مرداد ۱۴۰۲ تا اسفند ۱۴۰۲ منتشر شده بودند^۳، از طریق سامانه پایش فضای مجازی هشتگ^۴ استخراج شد. در مجموع، ۱۰۰۴۸۰۵۵۸ توییت از ۱۹۸۰۱۳۲ کاربر فارسی‌زبان گردآوری شد که دست‌کم یک‌بار درباره والدین خود یا مفاهیم مرتبط در این بازه زمانی توییت کرده بودند. این مجموعه، مبنای اصلی تحلیل محتوای پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهد.

استخراج ویژگی‌ها^۵ (دسته بندی های استفاده شده): پس از گردآوری داده‌ها، مرحله‌ی بعدی به تحلیل محتوای کلی توییت‌ها اختصاص یافت. به این منظور، نمونه‌ای تصادفی شامل چهار هزار توییت از میان یک میلیون توییت استخراج‌شده انتخاب شد. این نمونه به‌دقت مورد بررسی قرار گرفت تا الگوها و ویژگی‌های مشترک میان توییت‌ها شناسایی شود. بر اساس این تحلیل، توییت‌ها بر مبنای اشتراکات محتوایی‌شان در ۸ دسته محتوای اصلی سامان‌دهی شدند. جدول ۱ دسته بندی کلی داده‌ها را نشان می‌دهد:

جدول ۱. توضیح دسته بندی کلی داده‌ها

عنوان دسته کلی	توضیحات	مثال
قدردانی از ارزش‌های والدین	توییت‌هایی که کاربر در آن‌ها از والدین خود بابت زحمات، تربیت و تأثیر مثبتشان قدردانی کرده است.	"پدر و مادرم همیشه از خود گذشتگی کردند تا من زندگی بهتری داشته باشم".
احساسات و تجربیات والدین	توییت‌هایی از زبان والدین، یا درباره احساسات و نقش‌های زیسته آن‌ها نسبت به فرزندان، یا چالش‌های پدر و مادر شدن.	"این طبیعیه که بعد از ۸ ماه هنوز باورم نمیشه مامان دوتا جوجه باشم".
والدین در شرایط جنگ، مهاجرت یا بحران‌های اجتماعی	توییت‌های سیاسی یا خبری درباره وضعیت والدین زندانیان سیاسی، مادران شهدا، والدینی در جنگ یا بحران.	"بمان مادر، بمان در خانه خاموش خود مادرتو دیگر سایه فرزند را بر در نخواهی دید. #کیان_پیرفلک #ماه_منبر_مولایی #خدای_رنگین_کمان"
تکه‌کلام با کلیدواژه والدین	در این دسته توییت‌هایی قرار میگیرند که از پدر و مادر در یک نگاه استعاری و یا کنایه‌ای استفاده شده است. این دسته را میتوان در سه زیردسته دید؛	"پدرسوخته، برو پی کارت." "ای بابا، دیگه نمی‌شه یه روز آروم داشت؟" "شاه پدر ما بود، اینو فراموش نکنید." ویا "حضرت"

¹ Data Extraction

² Data Crawling

³ مناسبت‌های مرتبط از جمله روز مادر و روز پدر در این بازه‌ی زمانی در نظر گرفته شده‌است.

⁴ <https://8tag.ir/>

⁵ Feature Extraction

مادر، دخیل چادر شماییم. #بازهرها"	-توییت‌هایی که در آن‌ها با کلمات مرتبط با والدین فحاشی شده است. -عباراتی که در زبان فارسی به عنوان تیکه‌کلام استفاده می‌شوند و لزوماً به والدین اشاره ندارند. -مواردی که از والدین به عنوان استعاره یا تشبیه‌های آرمانی استفاده شده است.	
"مامانم عشقم، دوستت دارم"	ابراز عشق و علاقه مستقیم به والدین.	ابراز محبت به والدین
"مامانم هیچ‌وقت اجازه نمی‌داد خودم تصمیم بگیرم."	نقد تربیتی یا رفتاری به والدین، به‌خصوص در رابطه با محدودسازی، کنترل‌گری یا تحمیل نظر.	انتقاد اجتماعی از نقش والدین
"بابام همیشه می‌گفت بریم باهم بستنی بخوریم، وقتی ناراحت بودم."	شامل خاطرات، شوخی‌ها، تعاملات روزمره یا اشارات غیرمستقیم که جایگاه نمادین، احساسی یا فرهنگی والدین را در ذهن فرزندان بازتاب می‌دهد.	جایگاه فرهنگی-اجتماعی والدین در زندگی فرزندان
"پولدار بودن آدرین باعث شد بتونه رونالدو رو ببینه، ما هیچ‌وقت به خاطر وضعیت مالی والدینمون این شانس رو نداشتیم."	تحلیل یا نقد وضعیت اقتصادی، اجتماعی یا سیاسی والدین که می‌تونه روی زندگی فرزندان نیز تأثیرگذار باشد.	انتقاد اجتماعی از وضعیت والدین

برخی از دسته‌های محتوایی شناسایی شده دربردارنده‌ی احساسات، تجربیات زیسته و نگرش‌های کاربران نسبت به والدین هستند. برای دستیابی به تحلیلی عمیق‌تر، این گروه از توییت‌ها (دسته‌های ۱، ۵، ۶، ۷ و ۸) با اتکا بر مبانی نظری جامعه‌شناسی خانواده و سبک‌های والدگری، مورد بازبینی و طبقه‌بندی مجدد قرار گرفتند. تحلیل محتوای این توییت‌ها نشان داد که بازنمایی‌های پرتکرار کاربران، بر پایه‌ی نظریات والدگری، به سه الگوی اصلی قابل تفکیک‌اند:

والدین اقتدارطلب؛ که بر کنترل و انضباط والدین در خانواده تأکید دارند.

نمونه توییت:

"همیشه حسرت اون بچه‌هایی رو می‌خوردم که میتونستن با پدر مادرشون حرف بزنن بدون اینکه دعواشون کنن. من تو ۱۲ سالگی تو مدرسه با یکی دعوا کردم با کله زد دماغم شکست و از ترس کونم تو خونه گفتم توپ."

والدین همراه؛ که رابطه‌ای مبتنی بر گفت‌وگو و حمایت عاطفی را ترجیح می‌دهند.

نمونه توییت:

"من عاشق مادرم و شعورشم. دلیل زنده موندنمه. اومد نشست کنارم گفت تو هر طوری باشی و هر کسی رو دوست داشته باشی من کنارتم و تا همیشه پسر منی، فقط خودت باش و سعی کن شاد باشی. از خوشحالی گریه ام گرفت و الان عذاب وجدان دارم که میتونستم پسر بهتری برآش باشم. لیاقت این مادرو ندارم."

والدین نابرابر؛ که والدگری آنان تحت تأثیر جایگاه طبقاتی و نابرابری‌های اجتماعی قرار می‌گیرد و بر زندگی فرزندان تأثیر می‌گذارد.

نمونه توییت:

"وقتی باباش پولداره و از موفقیت حرف می‌زنه."

جدول 2. توضیح دسته‌بندی نظری داده‌ها

دسته بندی نظری	نظریه ی مرتبط	بعضی از نشانه ها و کلیدواژه های نمونه
والدین اقتدارطلب و سنتی	خانواده سلسله مراتبی مدنظر پارسونز پدرسخت‌گیر مورد نظر لیکاف مولفه ی کنترل در نظریه بامریند	"باید"/"اجازه نمی داد"/"مجبور بودم"/"سرم داد زد"
والدین همراه	والدیوروش گر لیکاف مولفه پاسخ دهی هیجانی در نظریه بامریند	"درکم کرد"/"باهم صحبت می کنیم"/"یه دوست واقعی برام بود"
والدین نابرابر	سرمایه فرهنگی پیروبردیو نظریه آنت لاریو	"وضعیت اقتصادی پدرم..."/ "نداری باعث شد مادرم..."/ "رانت پدران..."

برای تحلیل دقیق‌تر توییتهای، لازم است هر متن با در نظر گرفتن زمینه‌ی زبانی، لحن گفتار و ارجاعات فرهنگی و طبقاتی مورد بررسی قرار گیرد. به عنوان نمونه، اگر کاربر از قواعد سخت‌گیرانه یا اجبار والدین گلایه کند، این امر بیشتر به الگوی والدین اقتدارطلب اشاره دارد؛ در حالی که بیان تجربه‌هایی درباره‌ی حمایت عاطفی، گفت‌وگو یا تصمیم‌گیری مشترک با والدین نشانگر الگوی والدین همراه است. بدیهی است که می‌توان برای هر یک از این دسته‌ها از نظریه‌های متنوع‌تری بهره گرفت، اما در این پژوهش تلاش شده مرتبط‌ترین چارچوب‌های نظری به کار گرفته شوند^۱. لازم به ذکر است که به منظور اعتبارسنجی و اطمینان از جامعیت مدل نظری، ساختار مفهومی و دسته‌بندی‌های به‌دست‌آمده توسط سه تن از اساتید حوزه جامعه‌شناسی و علوم داده و همچنین با کمک الگوریتم‌های هوش مصنوعی مورد بازبینی و ارزیابی قرار گرفت. این فرایند تطبیق میان تحلیل انسانی و پردازش ماشینی، موجب افزایش دقت، روایی و انسجام نظری مدل نهایی شد.

در گام بعد، پس از تکمیل فرایند دسته‌بندی انسانی، داده‌های متنی برای مدل‌سازی محاسباتی آماده شدند. در این مرحله، از روش‌هایی مانند $TF-IDF^2$ ، نمایش برداری واژگان^۳ و سایر تکنیک‌های بردارسازی استفاده شد تا متون طبقه‌بندی‌شده به بردارهای عددی قابل پردازش تبدیل شوند و امکان تحلیل ماشینی الگوهای معنایی فراهم گردد.

طراحی طبقه بندی کننده: در این مرحله، برای طراحی طبقه‌بندی از مدل‌های مبتنی بر برت^۴ استفاده شد که از پیشرفته‌ترین معماری‌های یادگیری عمیق در پردازش زبان طبیعی به شمار می‌رود. از میان این مدل‌ها، هوش برت^۵ - نسخه‌ای بومی‌سازی‌شده و بهینه

^۱ مثال‌های ذکرشده در جدول صرفاً برای تقریب ذهن ارائه شده و تمامی مصادیق ممکن را دربر نمی‌گیرند.

^۲ روشی برای وزن‌دهی واژگان در داده‌های متنی است که با در نظر گرفتن فراوانی و میزان تمایز هر واژه، به شناسایی مفاهیم معنادار کمک می‌کند.

^۳ word embeddings:

روشی برای تبدیل واژه‌ها به بردارهای عددی است که امکان تحلیل، مقایسه و پردازش معنا در داده‌های متنی را فراهم می‌کند.

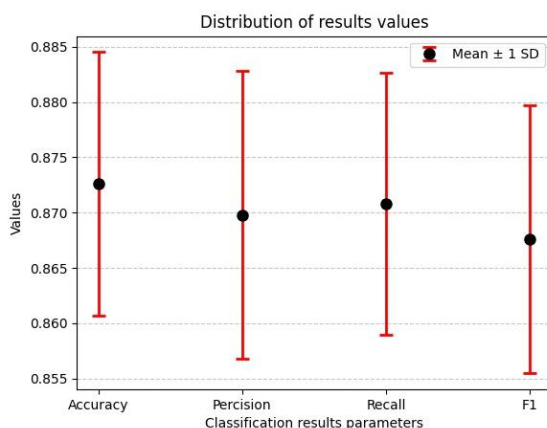
^۴ BERT

^۵ HooshBERT

برای زبان فارسی - انتخاب شد. این مدل به دلیل توانایی بالای خود در درک روابط پیچیده معنایی در زبان فارسی، امکان شناسایی دقیق‌تر مفاهیم مرتبط با والدین را فراهم می‌کند. داده‌های بردارسازی‌شده به مدل وارد شدند و هوش‌بهرت با یادگیری از داده‌های آموزشی، توانست ویژگی‌های معنایی هر توییت را استخراج کرده و آن‌ها را در طبقات مفهومی مشخص‌شده جای دهد.

پیش‌بینی: در گام نهایی جهت پیش‌بینی دسته‌بندی توییت‌ها، داده‌های جدید شامل یک میلیون توییت به مدل وارد شدند. مدل، با بهره‌گیری از الگوهای آموخته‌شده از داده‌های آموزشی، توانست به صورت خودکار توییت‌های جدید را در دسته‌های معنایی مربوطه طبقه‌بندی کند. برای ارزیابی عملکرد مدل، از روش اعتبار سنجی متقابل پنج تایی^۱ استفاده شد و شاخص‌هایی مانند دقت^۲، بازخوانی^۳، صحت^۴، امتیاز (F1 (F1-Score) و ماتریس درهم‌ریختگی^۵ مورد استفاده قرار گرفتند. نتایج حاصل نشان داد که مدل از توانایی قابل قبولی در پیش‌بینی و تفکیک دسته‌های مختلف برخوردار است و این خروجی‌ها مبنای تحلیل‌های تفصیلی بعدی قرار گرفتند.

شکل ۱ نشان دهنده واریانس و میانگین هر یک از معیارهای ارزیابی نتایج بین تکرارهای -فولدها^۶- مختلف در روش اعتبار سنجی متقابل پنج تایی در دسته بندی کلی -دسته بندی ۸گانه- است. مطابق این نمودار میانگین معیارها قابل قبول بوده و انحراف از معیار هر ۴ مولفه ی موردبررسی پایین بوده که نشان دهنده ی پایداری مناسب مدل در برابر داده‌های مختلف است.

شکل ۱. واریانس دقت، صحت، بازخوانی و امتیاز f1 در مدل پیش‌بینی کننده دسته بندی کلی

شکل ۲ واریانس و میانگین ۴ مولفه مذکور را در تکرارهای روش اعتبار سنجی متقابل پنج تایی برای مدل پیش‌بینی کننده دسته‌بندی نظری -دسته بندی ۳گانه- نشان می‌دهد. انحراف از معیار پایین مولفه‌ها و میانگین بالای آنان در این مدل، نشان‌دهنده ی پایداری آن در برابر داده‌های مختلف است.

¹ 5- Cross fold - Validation

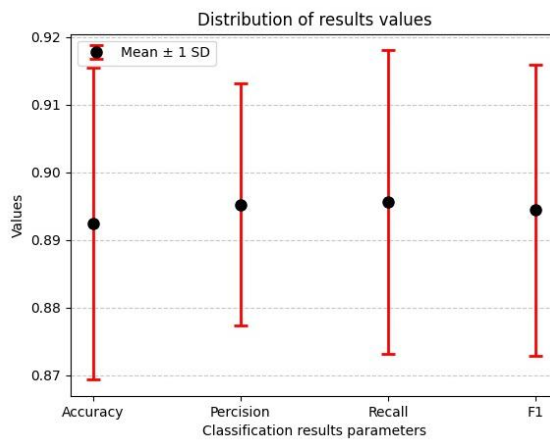
² Accuracy

³ Recall

⁴ Precision

⁵ Confusion Matrix

⁶ Fold

شکل ۲. واریانس دقت، صحت، بازخوانی و امتیاز f1 در مدل پیش بینی کننده دسته بندی نظری

تحلیل نتایج: در مرحله نهایی با استفاده از پیاده کردن مدل، دسته‌بندی کلی و نظری تمامی داده‌ها مشخص شد. با استفاده از میزان پراکندگی هر یک از دسته‌ها، میانگین لایک-ریتوئیت و کلمات پرتکرار در توییت‌های هر دسته و با تکیه بر نظریات و تحقیقات مشابه، تحلیل نهایی انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

جهت بررسی نتایج پژوهش میزان پراکندگی در هر یک از دسته‌ها، میانگین لایک و ریتوئیت، تعامل^۱ و کلمات پرتکرار هر دسته مورد بررسی قرار گرفت.

۱) کلمات پرتکرار هر دسته (در دسته‌بندی کلی)

جدول ۳ نشان دهنده نتایج پراکندگی مجموعه توییت‌ها در دسته‌بندی کلی ۸ گانه است. بر این اساس بیشترین محتوا در دسته‌ی تکه‌کلام با کلیدواژه والدین قرار دارد. بررسی توییت‌های این دسته نشان می‌دهد یکی از عبارات و هشتک‌های پرتکرار، "پدر ایران" و "مادر ایران" است که به شخصیت‌های سیاسی اشاره دارد. به نظر می‌رسد یکی از دلایل تکرار بالای واژه‌ی "ایران" در این مجموعه نیز همین کاربرد باشد.

نمونه توییت:

"نگاه پدرانه و شاهانه‌ی #پدر ایران نوین به بانوان؛ همانطور که زن ایرانی در خانه سر است، در اجتماع هم سر باشد. سردار سپه رضاشاه کبیر ۱۷ دی ماه ۱۳۱۴ #سردار_سپه_رضاشاه_کبیر."

بعد از آن دسته‌ی جایگاه فرهنگی-اجتماعی والدین در زندگی فرزندان که بیشتر حاوی توییت‌های خاطره‌محور و یا تجربه‌ی زیسته‌ی افراد از زندگی با والدین است قرار دارد. فراوانی کاربرد واژه‌ی "خونه" در این دسته، بیانگر پیوند عمیق فرهنگی میان والدین و مفهوم خانه در زیست‌جهان کاربران ایرانی است.

نمونه توییت:

^۱مجموع (میانگین لایک و میانگین ریتوئیت)

"من بندهی اشیا ام. یعنی بنده ی خاطراتی که آدمو وصل می کنه به اشیا. از وقتی به یاد دارم، این خرد کن سیب زمینی تو کشوی آشپزخونه ی ما بود. به جز از شروع جنگ تا آزاد شدن خرمشهر. بابا خرده وسایلی که از غارت عراقیها باقی مونده بود رو جمع کرد و آورد. مامان با این چه شادی ها پخته بود..."

بخش قابل توجهی از توییت‌های دسته ی ابراز محبت به والدین، به مناسبت‌هایی مانند "روز مادر" و "روز پدر" اختصاص دارد و بیانگر تبریک، دلتنگی و عشق به والدین است. تکرار واژه‌هایی چون "دلم" نشان‌دهنده ی حس فقدان و نیاز عاطفی به حضور والدین است. نمونه توییت:

"دلم برات تنگ شده بابا"

توییت‌هایی که در دسته ی والدین در شرایط جنگ، مهاجرت یا بحران‌های اجتماعی قرار دارد بیشتر در فضای سیاسی و انتقادی است. حضور واژه‌هایی مانند "اعدام" و "زندان" نشان‌دهنده ی تلاقی گفتمان خانواده و سیاست در این دسته است. تکرار ساختارها و پیام‌های مشابه در برخی توییت‌ها نیز احتمال فعالیت بات‌ها یا حساب‌های تبلیغاتی را تقویت می‌کند. در مجموع، این دسته والدین را در بستر بحران‌های اجتماعی، به‌عنوان چهره‌هایی عاطفی، مقاوم و نمادین بازنمایی می‌کند.

نمونه توییت:

"مادرم دقیقی پیش مرخص شد. خونه از محاصره‌ی مامورها دراومده ولی همچنان مامورها اطراف خونه حضور دارن. ممنونم از تک تکتون که امروز صدای جواد و خانواده ام بودید."

محتوایی که در دسته ی احساسات و تجربیات والدین قرار دارند بیشتر بر تجربه ی والدین نسبت به والدگری و روابطشان با فرزندان مبتنی است. تکرار کلمات "گفت" و "میگه" نشان می‌دهد که این توییت‌ها بیشتر به نقل قول‌های والدین از فرزندان اشاره دارد. همچنین تکرار واژه ی دختر در این دسته نسبت به پسر بیشتر است، که می‌تواند نمایانگر تمایل بیشتر والدین نسبت به صحبت کردن در مورد فرزندان دخترشان در توییت باشد. این موضوع می‌تواند نتایج متفاوتی را نسبت به تحقیقات سیواک و اسمیرنوف ارائه کند.^۱ آن‌ها در پژوهشی ۶۲ میلیون پست شبکه اجتماعی vk (معادل روسی فیسبوک) والدین را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که والدین بیشتر از فرزندان پسر-نسبت به دختران- در پست‌های خود نام برده‌اند و پست‌هایی که درباره ی پسرها بوده‌اند به طور متوسط تعداد بیشتری لایک نسبت به پست‌هایی که در مورد دختران بوده‌اند دریافت کرده‌اند. این یافته‌ها می‌تواند بازتاب‌دهنده ی سوگیری جنسیتی در بازنمایی فرزندان در شبکه‌های اجتماعی باشد.

نمونه توییت:

"ساعت شیش ونیم صبح دخترم بیدارم کرد گفت مامان خیلی خوابم میاد میشه نرم؟ گفتم معلومه که میشه کی تو این تاریکی میره مدرسه، بعد دوتایی همو بغل کردیم بیرون سررررد تاریک، خونه گرم زیر پتو تا الان خوابیدیم 😊😊😊 یه حالی داد....."

در دسته قدردانی از ارزش‌های والدین، والدین به‌عنوان الگوهای اخلاقی و تربیتی ستایش شده‌اند. تکرار واژه‌ی "امام" نیز پیوند این دسته با سنت‌های دینی و فرهنگی را آشکار می‌کند. در مجموع، این دسته بازنمایانگر نقش والدین در تربیت اخلاقی و انتقال ارزش‌های اعتقادی در جامعه است.

^۱ اگرچه که در آن تحقیق فیس بوک مورد مطالعه قرار گرفته بود و تمرکز بر کاربران فارسی زبان نبود. همچنین داده‌های پژوهش حاضر(به دلیل هدف متفاوت تحقیق) تمامی توییت‌های والدین را در برنمیگیرد. اما این موضوع قابلیت بررسی دارد.

تکرار واژه‌هایی چون "پول"، "زندگی"، "کار" و "ایران" در توییت‌های دسته انتقاد اجتماعی از وضعیت والدین، نشان‌دهنده‌ی شکل‌گیری فضایی انتقادی پیرامون فشارهای اقتصادی و نابرابری‌های اجتماعی است.^۱ توییت‌ها به مسائلی مانند فقر، بیکاری، رانت و شکاف طبقاتی اشاره دارند و والدین را هم قربانی و هم عامل بازتولید این نابرابری‌ها نشان می‌دهند. تکرار دوبرابری واژه‌ی "پدر" نسبت به "مادر" نیز بازتابی از تداوم نقش اقتصادی پدر در ذهنیت خانوادگی ایرانی است.

نمونه توییت:

"مهاجرین بچه پولدار، دانشجویهای مهاجر را دوست ندارند. دلیلش از دست برتری سابقشونه. در تهران پول ددی میتونست یک زندگی بسازه که برای امثال من رویا هم نبود. دانشجوی زرنگ میاد، مدرکش رو میگیره و میره سرکار با حقوق شش رقمی در رشته ما. حالا تو زور بزنی بابایی برات ماهیانه جیره بفرسته" (=)

همچنین تکرار واژه‌هایی چون "میگه"، "باید" و "کنم" در دسته انتقاد اجتماعی از نقش والدین، نشان‌دهنده‌ی لحنی درونی و انتقادی نسبت به سبک‌های تربیتی والدین است. نمونه‌هایی که بیانگر تضاد میان ارزش‌های نسل جدید و نگرش‌های سنتی والدین‌اند. در مجموع، این دسته بازتاب‌دهنده‌ی گسست نسلی، شکاف ارزشی و نقد نقش‌های سنتی والدین در تربیت فرزندان است.

نمونه توییت:

"من تو این کتگوری ک بابام گفته ی ساعت دیگه خونه باشی و من ی شهر دیگه بودم کلی خاطره دارم. سال اول دانشگاه بابام زنگ زد با نگرانی گفت ماشین رو کجا پارک کردی دزدیدنش، گفتم چرا چجوری من ماشین رو گذاشتم پارکینگ ک. گفت تو اصفهان جریمه شده و بردنش..."

جدول ۳. میزان پراکندگی در هر یک از دسته‌ها، میانگین لایک و ریتوییت، تعامل و کلمات پرتکرار در دسته بندی کلی

دسته ها	پراکندگی	میانگین لایک	میانگین ریتوییت	تعامل ^۲	کلمات پرتکرار
تکیه کلام با کلیدواژه والدین	۲۹.۵٪	۳۱.۱۷	۵۸۳	۳۷	"پدر"، "مادر" و "ایران"
جایگاه فرهنگی-اجتماعی والدین در زندگی فرزندان	۱۷.۸٪	۳۳.۱۶	۱۰۴۵	۳۴.۱۶	"مادر"، "پدر"، "گفت" و "خونه"
ابراز محبت به والدین	۱۵.۴٪	۲۹.۶۲	۲۰۴۰	۳۲	"مادر"، "پدر"، "روز" و "دلیم"
والدین در شرایط جنگ، مهاجرت یا بحران‌های اجتماعی	۱۱.۷٪	۹۶.۲۹	۵۴.۵۱	۱۵۰.۸	"مادر"، "پدر"، "شهید"، "مهسا"، "امینی"، "اعدام"، "زندان"
احساسات و تجربیات والدین	۸٪	۴۳.۳۶	۲۰۱۶	۴۵.۵	"بچه"، "گفت"، "میگه"، "دارم"
قدردانی از ارزش‌های والدین	۴.۸٪	۳۷.۹۸	۹۰۴۷	۴۷.۵	"مادر"، "پدر" و "امام"
انتقاد اجتماعی از وضعیت والدین	۴.۴٪	۵۱.۳۲	۶۰۷۸	۵۸.۱	"پدر"، "مادر"، "پول"، "زندگی"، "کار"، "باید"، "خونه"، "ایران"
انتقاد اجتماعی از نقش والدین	۴.۲٪	۲۶.۷۷	۱۸۸	۲۸.۷	"مادر"، "پدر"، "میگه"، "کنم"، "باید"

^۲ Impersion

۲) میزان لایک و ریتوییت در هر دسته (در دسته‌بندی کلی)

میانگین ریتوییت و لایک در دسته‌ی مربوط به والدین در شرایط جنگ، مهاجرت یا بحران‌های اجتماعی^۱ از سایر دسته‌ها بیشتر است (شکل ۳)؛ امری که می‌تواند ناشی از فعالیت بات‌هایی باشد که برای افزایش دیده‌شدن محتوای سیاسی عمل می‌کنند. با کنار گذاشتن این دسته، توییت‌های مرتبط با قدردانی از ارزش‌های والدین و انتقاد اجتماعی از وضعیت آنان بیشترین میزان ریتوییت را داشته‌اند. عبارتی کاربران تمایل بیشتری به بازنشر این محتواها داشته‌اند.

همچنین توییت‌هایی با مضمون انتقاد نسبت به وضعیت والدین و توییت‌هایی که بیانگر احساسات و تجربیات والدین بوده‌اند بالاترین میانگین لایک را به خود اختصاص داده‌اند. که می‌تواند نشان دهنده همدلی بیشتر افراد با این نوع محتوا باشد.

میانگین لایک-ریتوییت توییت‌های هر دسته

شکل ۳. میانگین لایک-ریتوییت و مجموع لایک و توییت در توییت‌های هر دسته

۳) تفکیک نگرش کاربران نسبت به نقش مادر و پدر (در دسته‌بندی کلی)

یکی از نکات قابل توجه تفکیک نگرش کاربران نسبت به پدر و مادر است. از طریق بررسی پرتکرارترین کلمات و مقایسه میزان تکرار کلمه پدر و مادر در هر دسته می‌توان این موضوع را بررسی کرد. جدول ۴ میزان تکرار کلمه مادر و پدر در هر یک از دسته‌ها را مقایسه می‌کند. همچنین در محتوای انتقادی درباره‌ی عملکرد والدین نیز، مادران حضور پررنگ‌تری دارند؛ به بیان دیگر، مادران در روایت‌های مثبت و منفی فرزندان نقش برجسته‌تری ایفا می‌کنند. در مقابل، در توییت‌هایی با محور انتقاد از شرایط اجتماعی والدین، واژه‌ی "پدر" فراوانی بیشتری دارد که نشان می‌دهد از نگاه کاربران، مسئولیت‌های اقتصادی و اجتماعی خانواده بیشتر بر عهده‌ی پدر است و به همین دلیل، انتقادات بیشتر نسبت به شرایط اوست.

حجم زیادی از توییت‌های این دسته شامل توییت‌هایی است که برای والدین زندانی‌ها و یا افراد سیاسی انتشار پیدا کرده‌است.^۱

جدول ۴. مقایسه ی تکرار کلمه پدر و مادر در دسته بندی کلی

دسته بندی کلی	پدر/مادر
جایگاه فرهنگی اجتماعی والدین در زندگی فرزندان	مادر
ابراز محبت به والدین	مادر
قدردانی از ارزش های والدین	مادر
انتقاد اجتماعی از نقش والدین	مادر
والدین در شرایط جنگ، مهاجرت و یا بحران های اجتماعی	مادر
انتقاد اجتماعی از وضعیت والدین	پدر

۴) کلمات پرتکرار (در دسته بندی نظری و ثانویه)

داده‌های مربوط به تجربه‌های زیسته و دیدگاه‌های شخصی کاربران درباره‌ی والدین در سه دسته‌ی "والدین همراه"، "والدین نابرابر" و "والدین اقتدارطلب" برجسب‌گذاری شدند. توزیع توییت‌ها در جدول ۵ نشان می‌دهد که کاربران توییت‌ها عموماً والدین را با چهره‌ای عاطفی، صمیمی و همراه در ایکس بازنمایی می‌کنند، در حالی که محتوای مربوط به والدین با نگرش سنتی، سلسله‌مراتبی یا سخت‌گیرانه سهم اندکی از کل داده‌ها را به خود اختصاص داده است.

تحلیل کلیدواژه‌های پرتکرار در سه دسته‌ی نظری نشان می‌دهد که در بازنمایی والدین اقتدارطلب، افعالی نظیر "می‌گه" و "گفت" بسامد بالاتری نسبت به افعالی چون "بود" یا "کرد" دارند.

نمونه توییت:

"با مامانم قهر بودم. وقتی بهش خبر دادند مادرش مرده، مجبور شدم بغلش کنم (چون خواهرم ماتش برده بود) ولی خودش رو از بغلم بیرون کشید و با گریه گفت: خدایا شکرت که مادرم راضی از من رفت، که تا آخرین لحظه خدمتش رو کردم، احترامش رو داشتم. منم باز خودم رو لعنت کردم که دلم برای این زن سوخت."

غلبه‌ی افعال زبانی می‌تواند نشان‌دهنده‌ی برتری سبک تربیتی دستوری و مبتنی بر گفتار در این دسته باشد؛ به عبارت دیگر، والد اقتدارطلب بیشتر از طریق دستور، تذکر و امر و نهی گفتاری در تعامل با فرزند ظاهر می‌شود.

در مقابل، در دسته والدین همراه، افعالی همچون "می‌کنه" و سایر افعال ناظر به کنش و عمل، حضوری پررنگ‌تر دارند و در کنار افعال گفتاری مانند "می‌گه" تکرار می‌شوند. این الگوی زبانی نشان می‌دهد که تصویر ذهنی محبت‌آمیز کاربران از والدین همراه، همچنانکه بر گفتار تأکید دارد، ریشه در رفتار و کنش واقعی آنان نیز دارد.

نمونه توییت:

"مادر بزرگم وقتی رامون میندازه تا دور بشیم و تبدیل ب نقطه بشیم اینجوری وایمیسه از پنجره نگاه میکنه ...

در چارچوب تربیت اسلامی، دو شیوه‌ی بنیادین برای اثرگذاری والدین بر فرزندان مورد تأکید قرار گرفته است: تربیت زبانی که از طریق گفت‌وگو، اندرز و تذکر تحقق می‌یابد، و تربیت الگومدار که بر رفتار، سبک زندگی و کنش‌های عملی والدین استوار است (زارعان، ۱۳۹۹).

لذا چنین تمایزی میان گفتار و عمل در بازنمایی والدین، با آموزه‌های تربیتی اسلامی نیز هم‌خوان است؛ چرا که در منابع دینی، هم‌سویی گفتار و کردار و تأکید بر تربیت الگویی و عملی، به‌عنوان مؤثرترین شیوه‌ی انتقال ارزش‌ها و فضیلت‌ها مورد توجه قرار گرفته است (زارعان، ۱۳۹۹).

جدول ۵. میزان پراکندگی کلمات پرتکرار هر دسته در دسته بندی نظری ۳ گانه

دسته ها	پراکندگی	میانگین لایک	میانگین ریتوئیت	تعامل	کلمات پرتکرار
والدین همراه (دموکراتیک/فداکار/عاطفی)	٪۸۵.۸	۳۲.۴۹	۳.۰۸	۳۵.۵۷	"مادر"، "پدر"، "میگه" و "گفتم"، "میکنه"
والدین اقتدارطلب (سنتی/کنترلگر)	٪۱۰	۳۶.۳۹	۱.۰۷	۳۷.۴۶	"پدر"، "مادر"، "باید"، "اجازه"، "همیشه"، "میگه"
والدین نابرابر (متاثر از ساختارهای سیاسی، اقتصادی یا اجتماعی)	٪۴.۲	۵۵.۲۶	۱۴.۱۱	۶۹.۳۷	"پدر"، "مادر"، "پول"، "نداره"، "نومن" و "میلیون"، "پولداری"

۵) میزان لایک و ریتوئیت (در دسته بندی نظری)

میزان محتوایی که نمایانگر چهره‌ای عاطفی و همراهانه از والدین است، بیش از ۸ برابر محتوایی است که جنبه‌هایی از والدگری سنتی و یا کنترلگر را بازتولید و بازنمایی می‌کند (شکل ۴). در مقابل، توییت‌های مربوط به دسته‌ی "والدین نابرابر" با وجود کمترین فراوانی، بالاترین میانگین تعامل کاربران (اعم از لایک و بازنشر) را به خود اختصاص داده‌اند. این امر بیانگر حساسیت و واکنش‌پذیری بالای کاربران نسبت به تجربه‌های ناعادلانه یا تبعیض‌آمیز اقتصادی و اجتماعی خانواده‌هاست؛ تجربه‌هایی که اگرچه کمتر به صورت عمومی بیان می‌شوند، اما از ظرفیت بالایی برای برانگیختن همدلی، اعتراض و بازخورد اجتماعی برخوردارند. الگوی مشاهده‌شده نشان می‌دهد که محتوای انتقادی و معطوف به نابرابری ساختاری، گرچه از نظر آماری در اقلیت است، اما توان بیشتری در درگیر کردن مخاطبان دارد. از سوی دیگر، مقایسه‌ی دو دسته‌ی "والدین همراه" و "والدین اقتدارطلب" از نظر میزان تعامل، تفاوت‌های معناداری را آشکار می‌کند. در حالی که میانگین لایک در هر دو دسته تقریباً برابر است، میزان بازنشر در دسته‌ی والدین همراه دو برابر بیشتر از گروه اقتدارطلب است. این تفاوت نشان می‌دهد که کاربران، هرچند ممکن است با محتوای مرتبط با والدین اقتدارطلب آشنایی یا همدلی داشته باشند، اما تمایل چندانی به ترویج و بازنشر آن ندارند. در مقابل، گفت‌وگو والدگری همراه، نه تنها تصویری مثبت و مطلوب از والدین ارائه می‌دهد، بلکه با هنجارهای مسلط بر فضای مجازی نیز هم‌سو است؛ از این رو، بیشتر در چرخه‌ی بازنشر کاربران قرار می‌گیرد.

شکل ۴. مقایسه‌ی میانگین لایک، ریتوییت و ایمپرشن در سه دسته نظری

۶) تفکیک نقش مادر از پدر (در دسته بندی نظری)

جدول ۶ مقایسه‌ای از تکرار واژه‌های "مادر" و "پدر" بر اساس دسته‌بندی نظری ارائه می‌دهد. بر این اساس، ویژگی‌های اقتدارطلبی، کنترل‌گری و مسئولیت اقتصادی خانواده بیشتر به پدران و ویژگی‌های همراهی و عاطفی بیشتر به مادران نسبت داده شده است. این الگو نشان می‌دهد که بازنمایی نقش‌های والدینی توسط کاربران، تا حدی با الگوهای نظری پارسونز و نیز دیدگاه‌های اسلامی درباره ساختار خانواده هم‌راستا است. به عبارت دیگر، نسبت‌دادن نقش‌های اقتدارطلبانه به پدر و نقش‌های همراهانه و عاطفی به مادر، با الگوی رهبری ابزاری و عاطفی پارسونز و تقسیم نقش‌های قوامیتی و تربیتی در منظومه‌ی نظری اسلامی مطابقت دارد. با این حال، باید تأکید کرد که این شباهت صرفاً در سطح کارکردهاست و نباید مبانی فکری متفاوت آن‌ها را یکسان فرض کرد. نظریه‌ی پارسونز با رویکرد جامعه‌شناسی کارکردگرایانه و هدف حفظ نظم اجتماعی، به تقسیم نقش‌ها می‌نگرد، در حالی که نگاه اسلامی بر انسان‌شناسی فطرت‌محور و تبیین الهی روابط خانوادگی مبتنی است (بستان، ۱۳۹۸). بنابراین، هرچند نتایج جدول از منظر توصیفی با هر دو رویکرد قابل تحلیل است، اما بنیان‌های نظری و فلسفی آن‌ها کاملاً متمایز باقی می‌ماند.

جدول 6. مقایسه ی تکرار کلمه پدر و مادر در دسته بندی نظری

دسته بندی نظری	مادر/پدر	نمونه توثیت
والدین اقتدارطلب (سنتی/کنترلگر)	پدر	همیشه نگران بودم به یکی مثل بابام جذب بشم الان فهمیدم من خودم بابامم.
والدین نابرابر (متأثر از ساختار اقتصادی، سیاسی یا طبقاتی)	پدر	خبرفوری بعلت تحمل مرد در برابر مشکلات، گرانی مسکن، ماشین، دانشگاه بچه ها و مخارج بالای مادر بچه ها، بهشت با شیب ملایم در حال حرکت به زیر پای پدران می باشد.
والدین همراه	مادر	من عاشق مادرم و شعورشم. دلیل زنده موندنمه. اومد نشست کنارم گفت تو هر طوری باشی و هر کسی رو دوست داشته باشی من کنارتم و تا همیشه پسر منی، فقط خودت باش و سعی کن شاد باشی. از خوشحالی گریه ام گرفت و الان عذاب وجدان دارم که می تونستم پسر بهتری براش باشم. لیاقت این مادرو ندارم.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی نحوه بازنمایی والدین توسط کاربران فارسی زبان شبکه اجتماعی ایکس (توییتر سابق) انجام شد و نشان داد که این بازنمایی‌ها، قسمتی از تجربه‌های زیسته، نگرش‌ها و تحلیل‌های کاربران نسبت به والدین را منعکس می‌کنند. تحلیل محتوای توییت‌ها نشان داد که بازنمایی والدین را در وهله اول می‌توان به ۹ دسته معنایی تفکیک کرد که طیفی از تجربه‌های مثبت، منفی و انتقادی نسبت به والدین و ساختار خانواده را شامل می‌شوند. این دسته‌ها، از خاطرات صمیمانه و تحسین‌آمیز گرفته تا انتقادهای اجتماعی و سیاسی، بازتاب‌دهنده پیچیدگی روابط خانوادگی و تجربه زیسته‌ی فرزندان هستند. با این حال، دسته‌هایی مانند «تکه کلام با کلیدواژه والدین» و «والدین در شرایط جنگ، مهاجرت و بحران‌های اجتماعی» به دلیل حضور محتوای طنز، سیاسی و بازنشر توسط بات‌ها، پس از تحلیل ابتدایی کنار گذاشته شدند و تمرکز اصلی بر دسته‌هایی قرار گرفت که تجربه‌های واقعی و انتقادی کاربران را منعکس می‌کردند. تحلیل دسته‌های منتخب نشان داد که سه دسته غالب و مبتنی بر نظریات در بازنمایی والدین شکل گرفته است: **والدین همراه، والدین اقتدارطلب و والدین نابرابر**. دسته والدین همراه نمایانگر روابط عاطفی، مبتنی بر گفت‌وگو، همدلی و تعامل دوسویه میان والدین و فرزندان است و با مولفه پاسخ‌دهی هیجانی نظریه بامریند و مفهوم «والد پرورش‌گر» در نظریه لیکاف همسو است. این دسته بیشترین سهم از محتوای توییتر را به خود اختصاص داده است.

در مقابل، دسته والدین اقتدارطلب حول محور کنترل، اجبار و تصمیم‌گیری یک‌جانبه والدین شکل گرفته است و با مولفه کنترل نظریه بامریند و استعاره «پدر سخت‌گیر» در نظریه لیکاف مطابقت دارد. این نوع بازنمایی، گرچه از نظر تعداد کمتر است، نشان‌دهنده استمرار دیدگاه سنتی نسبت به نقش والدین و اهمیت نظم و اطاعت در برخی تجربه‌های خانوادگی است.

در مقایسه‌ی دو دسته‌ی «والدین همراه» و «والدین اقتدارطلب»، تفاوت‌های قابل‌توجهی در مدل تعامل کاربران دیده می‌شود. هرچند میانگین لایک‌ها در هر دو دسته تقریباً برابر است، اما توییت‌های مربوط به والدین همراه تقریباً سه برابر توییت‌های دسته والدین اقتدارطلب بازنشر شده‌اند. این الگو نشان می‌دهد که کاربران اگرچه با محتوای مربوط به والدین اقتدارطلب آشنایی یا حتی همدلی دارند و آن را می‌پسندند، تمایل چندانی به ترویج و بازنشر آن نشان نمی‌دهند. در مقابل، بازنمایی والدگری همراه، نه‌تنها تصویری مثبت و مقبول

از والدین ارائه می‌دهد، بلکه با ارزش‌ها و هنجارهای غالب در فضای مجازی نیز هم‌خوانی دارد؛ از همین‌رو، بیشتر در جریان بازنشر کاربران قرار می‌گیرد.

دسته والدین نابرابر، تجربه‌های ساختاری و اجتماعی کاربران را برجسته می‌سازد. در این دسته، کاربران والدین خود را در زمینه‌های نابرابری اقتصادی، اجتماعی و جنسیتی بازنمایی می‌کنند. یافته‌ها نشان داد که محتوای این دسته، هرچند از نظر تعداد نسبت به دو دسته دیگر کمتر است، اما بیشترین میانگین تعامل کاربران را به‌ویژه در قالب لایک و بازنشر دارد. این موضوع بیانگر حساسیت مخاطبان نسبت به نابرابری و تبعیض‌های اجتماعی نسبت به خانواده و والدین است و قدرت بالقوه این نوع محتوا برای برانگیختن همدلی و اعتراض عمومی را نشان می‌دهد. این دسته با نظریه سرمایه فرهنگی بوردیو و مفهوم بازتولید نابرابری در تربیت خانوادگی، و همچنین دیدگاه لاریو همخوان است.

تحلیل نقش مادر و پدر نیز نشان داد که در بازنمایی والدین همراه و عاطفی، نام مادر پررنگ‌تر است، در حالی که در دسته‌های اقتدارطلب و نابرابر، نام پدر بیشتر به چشم می‌آید. این الگو با نظریه پارسونز درباره تقسیم نقش‌های ابزاری و عاطفی والدین و همچنین دیدگاه‌های اسلامی درباره نقش‌های تربیتی و قوامیتی خانواده همسو است. همچنین تحلیل افعال پرتکرار در توییت‌ها نشان داد که دسته والدین همراه بیشتر بر اساس کنش‌های واقعی و رفتار والدین شکل گرفته است، در حالی که دسته والدین اقتدارطلب بیشتر متکی بر گفتار و دستور است.

به طور کلی، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی می‌توانند به عنوان بستری برای بازنمایی غیررسمی و عمومی تجربه والدگری مورد استفاده قرار گیرند و امکان مشارکت فرزندان در بازتعریف روابط خانوادگی و تجربه‌های زیسته را فراهم سازند، همچنین بینش ارزشمندی درباره تعاملات عاطفی، قدرت و نابرابری در خانواده‌های معاصر ارائه دهند.

با این حال، محدودیت‌هایی نیز وجود دارد که باید در تفسیر نتایج مدنظر قرار گیرد. نخست، داده‌ها تنها نمایانگر بخشی از کاربران فارسی‌زبان فعال در توییت هستند و نمی‌توان آن‌ها را به کل جمعیت جوانان ایرانی تعمیم داد. دوم، هر کاربر تعداد محدودی توییت درباره والدین خود منتشر کرده است و بنابراین تحلیل‌ها بیشتر بازتاب لحظات یا تجربه‌های خاص هستند تا سبک کلی والدگری. سوم، فهم معنای برخی توییت‌ها می‌تواند تحت تأثیر زمینه فرهنگی، زبان و طنز باشد و حتی با مدل‌های پیشرفته تحلیل متن نیز محدودیت‌هایی در تشخیص آنان وجود دارد. در نهایت، بازه زمانی جمع‌آوری داده‌ها محدود بوده و تحولات بازنمایی والدین در دوره‌های دیگر ممکن است متفاوت باشد.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده به بررسی مقایسه‌ای بازنمایی والدین در بین کاربران ایرانی و سایر کشورها، تحلیل تغییرات دسته‌ها در طول زمان، بررسی انگیزه‌های استفاده از زبان انتقادی یا ناسزا با کلیدواژه والدین، توسعه ابزارهای تحلیل معنایی و احساسی، و مطالعه رابطه بین گفتمان سیاسی و بازنمایی والدگری در فضای دیجیتال متناسب با نظریاتی همچون نظریه لیکاف پردازند. همچنین تحلیل نقش جنسیت، طبقه اجتماعی و منطقه جغرافیایی می‌تواند به فهم عمیق‌تر بازنمایی والدگری در فضای مجازی کمک کند. اگرچه که در بخشی از این پژوهش به گوشه‌ای از نظرات والدین پرداخته شده، اما خلا تحقیقات متمرکز در این زمینه روشن است. بررسی نظرات و دغدغه‌های ابراز شده والدین در فضای مجازی، می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای شناخت مسائل تربیتی موجود در خانواده‌ها کمک کننده باشد.

همانطور که در تحقیقات پیشین نشان داده شده؛ والدین به عنوان یکی از ذی‌نفعان اصلی حضور کودکان و نوجوانان در فضای مجازی، دغدغه‌هایی دارند که از طریق سیاست‌گذاری‌های موثر قابل مدیریت است. (ادهم، ۱۴۰۲) بررسی این دغدغه‌ها که در بسیاری از موارد در فضای مجازی بروز داده می‌شود به سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا از دریچه‌هایی نوین به این مسئله نگاه کنند.

تشکر و قدردانی

این پژوهش مستخرج از پایان‌نامه نویسنده اول بوده است. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از تمامی استادان، پژوهشگران و افرادی که با راهنمایی‌ها، همکاری‌ها و حمایت‌های علمی و اجرایی خود در انجام این پژوهش یاری‌رسان بودند، صمیمانه قدردانی کنند. بی‌تردید، همراهی و مساعدت آنان در پیشبرد مراحل مختلف این مطالعه نقش ارزشمندی داشته است.

منابع

- ادهم، م.، و خانیکی، ه. (۱۴۰۲). طیف‌سنجی نظرات ذینفعان درباره‌ی زیست آنلاین کودکان از طریق تحلیل شبکه‌ی اجتماعی توئیتر. *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، ۱۷ (۳)، ۳۲-۵. <https://doi.org/10.22034/jss.2024.2011186.1798>
- بستان، ح. (۱۳۹۸). خانواده در اسلام. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- تافلر، ا. (۱۹۸۰). موج سوم. مترجم: شهیندخت خوارزمی. تهران، نشر سیمرغ.
- زارعان، م.، و زارعان، م. (۱۳۹۹). *خانواده در اسلام*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- زارعی، ر. (۱۳۹۹). اسلام و ساختار توزیع قدرت در خانواده با تاکید بر قدرت نرم و سخت، نخستین همایش ملی چالشها و راهکارهای تعالی نهاد خانواده در مذاهب اسلامی با محوریت آسیب‌های اجتماعی، زاهدان. <https://civilica.com/doc/1303358/>
- سالگانیک، م.ج. (۱۴۰۰). درآمدی بر علوم اجتماعی محاسباتی: پژوهش اجتماعی در عصر دیجیتال. مترجمان: عبدالحسین کلاتری، محمدحسین قطبی و ابراهیم دهنوی. تهران: سروش.
- عباس پور آذر، ز.، عطایی‌فر، ر.، و مرادیان، ط. (۱۳۹۹). پیش‌بینی سبک هویت بر اساس رابطه فرزندپروری ادراک شده و نگرش منفی دختران نسبت به پدران. *خانواده و پژوهش*، ۱۷ (۳)، ۲۶-۷. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26766728.1399.17.3.1.7>
- فضل‌پور، ز.، و منظمی‌تبار، ف. (۱۴۰۲). بررسی ارتباط سبک‌های فرزندپروری با مسئولیت‌پذیری اجتماعی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدائی و نقش میانجی ویژگی‌های شخصیتی مادران در شهر همدان. *روانشناسی و علوم رفتاری ایران*، ۶۴ (۹)، ۹۲-۷۷. <https://civilica.com/doc/2038916/>
- فیروزآبادی، س.ا. (۱۳۹۹). *تحول در عصر فضای مجازی*. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- گیدنز، آ. (۱۴۰۰). *جامعه‌شناسی (ویراست هفتم)*. مترجم: هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی.
- مالمیر، م.، و ابراهیمی، م. (۱۳۹۹). نوع‌شناسی ساختار قدرت در خانواده ایرانی. *مطالعات راهبردی زنان*، ۲۲ (۸۷)، ۳۲-۷. <https://doi.org/10.22095/jwss.2020.220454.2273>
- محمدی، س.ب. (۱۳۹۵). *ساختار قدرت در خانواده: شناسایی انواع ساختار قدرت در خانواده‌های ایرانی*. تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- مندمی، ش.، و رحیمی، ن. (۱۳۹۵). نگرش فرزندان نسبت به والدین خود، کنفرانس جهانی روانشناسی و علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی در آغاز هزاره سوم، شیراز. <https://civilica.com/doc/516721/>
- نصیری، ب.، و بختیاری، آ. (۱۴۰۳). آسیب‌شناسی تجربه زیسته مادران از دایه‌گری دیجیتال. *مطالعات راهبردی ارتباطات*، ۴ (۴)، ۹۵-۱۰۹. <https://doi.org/10.22034/rcc.2024.2039838.1161>

Adorno, T. W. (1950). *The Authoritarian Personality*. Harper & Brothers

Alsanie, S. I. (2015). "Social media (Facebook, Twitter, WhatsApp) Used, and it's relationship with the university students contact with their families in Saudi Arabia". *Universal Journal of Psychology*, 3(3), 69-72. <https://doi.org/10.13189/ujp.2015.030302>

- Baumrind, D. (1966). "Effects of authoritative parental control on child behavior". *Child Development*, 37(4), 887–907. <https://doi.org/10.2307/1126611>
- Durkheim, É. (1984). *The division of labour in society* (W. D. Halls, Trans.). New York, NY: Free Press. (Original work published 1893).
- Gil-Clavel, S., & Mulder, C. H. (2024). "Does Twitter Data Mirror the European North–South Family Ties Divide? A Comparative Analysis of Tweets About Family". *Population Research and Policy Review*, 43(4), 48. <https://doi.org/10.1007/s11113-024-09891-6>
- Holiday, S., Norman, M. S., & Densley, R. L. (2022). "Sharenting and the extended self: Self-representation in parents' Instagram presentations of their children". *Popular communication*, 20(1), 1-15." <https://doi.org/10.1080/15405702.2020.1744610>
- Lakoff, G. (2002). *Moral politics: How liberals and conservatives think* (2nd ed.). University of Chicago Press.
- Lareau, A. (2003). *Childhoods: Class, race, and family life*. University of California Press.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory*. Sage publications.
- Merrill, N., Booker, J. A., & Fivush, R. (2019). "Functions of parental intergenerational narratives told by young people". *Topics in Cognitive Science*, 11(4), 752–773. <https://doi.org/10.1111/tops.12356>
- Parsons, T. & Bales, R.F. (1955). *Family, Socialization and Interaction Process*. Free Press.
- Pérez Martínez, V. M. (2016). "Las representaciones de la familia en Twitter: una panorámica desde la perspectiva de las virtudes sociales" [The representations of family in Twitter: an overview from the perspective of social virtues]. *Church, Communication and Culture*, 1(1), 47-72. <https://doi.org/10.1080/23753234.2016.1181303>
- Sivak, E., & Smirnov, I. (2019). "Parents mention sons more often than daughters on social media". *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(6), 2039-2041. <https://doi.org/10.1073/pnas.1804996116>
- Wall, G. (2022). "Being a good digital parent: representations of parents, youth and the parent–youth relationship in expert advice". *Families, Relationships and Societies*, 11(3), 340-355. <https://doi.org/10.1332/204674321X16146846761768>
- Wallace, L. N. (2022). "Associations between parental monitoring and parents' social media use and social media perceptions". *Social Sciences & Humanities Open*, 6(1). <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2022.100294>